

הא' בן-חיים : נתקבלו אפוא שתי הצורות לנסמך. הרי זה מחייב גם שתי צורות בנפרד, כלומר שתי מערכות: האחת: גְבוּהָ, גְבוּהָ, גְבוּהָ; השנייה: גְבָהּ, גְבָהּ, גְבָהּ. או שמא רק מערכה אחת: גְבָהּ, והנסמך - גְבָהּ או גְבָהּ.

הא' קוטשר: אנו מסבכים את העניין ללא צורך. מי מחייב אותנו ללמד שתי צורות נוספות שההבדל ביניהן ובין הצורות האחרות איננו אלא בכתיב בלבד? הא' בן-גון: כדי שיהא הדבר קל יותר להסברה לתלמידים.

בעד קיום שתי מערכות הצביעו-6

נגדו 4-

נתקבל: שתי מערכות: א) גְבוּהָ, גְבוּהָ, גְבוּהָ; ב) גְבָהּ, גְבָהּ, גְבָהּ

לפי הצעת האדונים ברגרין ובן-חיים יימשך הדיון בכלל זה, ואין לראות בדיונו בו עד כה עניין גמור.

הישיבה השמונים

ביום י"א בתמוז תשכ"ז, בשעות 9.30-11.20, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים האדונים אברמסון, בן-חיים, בן-גון, בנעט, ברגרין, גרינברג, זיידל, ייבין, מלמד, מירסקי, סדן, קוטשר, רבין, ריבלין, שירמן, שלי. חברי המזכירות: הגברות בהט, גרשטר, רייך, והאדונים איתן, מדין. הצטדקו על היעדרם: האדונים אורבך, בלאו, עגנון, שלונסקי. הא' פולוצקי בחו"ל.

סדר היום: א. בחירת חברים יועצים

ב. בחירת מועצת מערכת המילון ההיסטורי

ג. הצעת התיקון בחוק המוסד העליון ללשון העברית בעניין החברות.

א. הא' בן-חיים קורא:

"ואלה מסקנות הוועדה לבירור סגולות המועמדים לחברים יועצים באקדמיה (בישיבותיה בימים כ"ב באייר וח' בסיון תשכ"ז):

א) בשעה זו יש תשעה מקומות פנויים של חברים יועצים. הוועדה ממליצה, שבישיבת המליאה הבאה לא ייבחרו יותר מחמישה אנשים;

ב) הוצעו עשרים ושמונה מועמדים, אך חמש הצעות נמצאו פסולות מבחינה פורמלית, כיוון שלא היה בהן מספר של ממליצים הדרוש ע"פ התקנון. נשארו אפוא לדיון 23 הצעות..."

הצעת הוועדה שלא לבחור הפעם יותר מחמישה חברים יועצים - נתקבלה פה אחד.

לחברים יועצים של האקדמיה נבחרו האדונים

מנחם צבי קדרי

יהודה רצהבי

מאיר הלל בן-שמאי

משה מיקם.

ב. הא' בן-חיים: מועצת המערכת של המילון ההיסטורי נבחרה לפני 13 שנה, ובינתיים נסעו שניים מחבריה לחוץ-לארץ. מן הראוי, שתיבחר מועצה חדשה למערכת המילון, ושיוגבל זמנה לארבע שנים. המנהלה מביאה לפני המליאה רשימה של עשרה מועמדים, רובם חברי המועצה הקודמת, ועליהם נוספו חברים שלא היו בה. ואלו הם: האדונים אורבך, בלאו בן-חיים, בנעט, טור-סיני, מלמד, סדן, קוטשר, רבין, שירמן.

בהצבעה חשאת נבחרו המועמדים הנ"ל.
הוחלט, שכעבור 4 שנים שוב תיבחר מועצה.

ג. הא' בן-חיים: כבר נדונה בישיבה הקודמת הצעת המנהלה לשינוי בחוק המוסד העליון ללשון העברית בעניין החברות, ובמכתב מטעם המנהלה הוסברה לחברים כוונתו של השינוי: כדי להקל על השגת המניין החוקי הנדרש לקיום ישיבות המליאה בכלל, ובפרט לישיבות מיוחדות הזקוקות למניין של שני שלישים לפחות, מוצע כאן, שבצד חברים מבני 75 שנה ומעלה תורשה האקדמיה לבחור חברים נוספים, בלי שייכללו החברים מבני 75 ומעלה במניין המקסימלי הקבוע בחוק, שהוא 23 חברים. כבר הוסבר, שאין כאן חלילה כל הפחתה בערכם ובכבודם של החברים בני 75 ומעלה, שכן כל זכויותיהם נשמרות, ובכלל זה זכותם להצביע. בזכות שינוי זה יוכלו החברים להמשיך בחברותם כל ימי חייהם, בלי שיפגע הדבר בכושרה הפיסי של האקדמיה לעשות את עבודתה התקינה. לא נצטרך להציע לחברים לפרוש מחברות. הסתמכנו בהצעת השינוי לא רק על היתרון המעשי שבו, אלא גם על המקובל במוסדות מדעיים מכובדים בחו"ל ובאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הא' מלמד: במקום "לא יבואו במניין", שבהצעת השינוי, מוטב לנסח "לא ייכללו במניין".

הא' גרינברג: להבטיח את כושרה של האקדמיה לעשות את עבודתה אפשר גם כאמצעים אחרים. מי שאינו רואה את עצמו מסוגל לעשות את עבודתו באקדמיה, טוב לו שיתפטר, ואין זה עלבון לאדם, אם מציעים לו, שיפנה מקום משום סיבה זו.

הא' ייבין: מי יערוב, שחברים שייבחרו מכוחו של תיקון זה יהיו חברים פעילים? אם יש לנו צורך במקומות פנויים, אפשר לבקש מחברים שאינם פעילים שיפרשו, ואם ראויים הם, ייבחרו לחברי כבוד. אין לנו ללמוד ממוסדות אחרים בעניין זה.

הא' בן-חיים: כדי שיהיה חבר לחבר כבוד, הרי הוא צריך להיבחר לחבר כבוד, ושוב מי יערוב, שאכן יקבל החבר את מניין הקולות הדרוש לכך? מכאן, שאף לכבוד החברים מוטב שנקבל את התיקון המוצע.

הא' בן-גון: טוב שנקבל את התיקון המוצע. גם אם נלך בדרך האחרת ונציע לחברים להתפטר, אפשר לשאול, מי יערוב לנו, שהנבחרים במקומם יהיו פעילים יותר? מלבד זאת, אין התיקון המוצע בא למנוע מאתנו את הדרך האחרת, אם היא תיראה לנו. ועוד, דובר כאן על לא-פעילים. אך יש גם חברים פעילים מאוד (ומי לנו פעיל יותר מנשיאנו?), שאלמלא בריאותם הרופפת היו יושבים אתנו ומבטיחים את המניין הדרוש לכל ישיבה.

הצעת המנהלה יש בה לפרנס את צורכי האקדמיה מבחינה זו מתוך כבוד.

"לא יבואו במניין" שבהצעת התיקון אינו נוגע כלל לחבר עצמו, לכן גם אינו פוגע בו. הכוונה למניין הפורמאלי, 23, הכתוב בחוק, ולא למניין החברים המשתתפים והמצביעים. גם אין כל יסוד לקדש את המספר 23 (הלא סנהדרין אין כאן). במקרה, החוק הגביל אותנו במניין זה, ואנו רוצים, שהחוק יהיה גמיש יותר.

הא' אברמסון: כוונת התיקון המוצע היא למנוע עלבון על ידי הוצאת חברים, ובפרט שהחוק קובע בפירוש, שהחבר נבחר לכל ימי חייו. והמדובר הוא בחכם, שעבד את עבודתו, ועתה נמנע ממנו להמשיכה באותו מרץ וקצב שעבד עד הנה. התקנון מחייב כל חבר שישתתף לפחות בשתי ועדות. כעת אנו מפעילים 23 ועדות למונחים, מלבד ועדות אחרות. בכל ועדה אנו וקוקים לשני חברים של האקדמיה, ולפחות לחבר אחד, וכיצד אפשר לעשות זאת, אם אין לנו מניין מספיק של חברים, שיש כוח בהם לעבוד?

כבוד החברים מחייב אותנו, שלא להוציאם מתוך המסגרת הרגילה, ושלא למנוע מהם להשתתף בעבודה כיכולתם. ההצעה שהביאה המנהלה מרחיבה את אפשרויות העבודה של האקדמיה; היא מסייעת לחברים, שאינם יכולים להרבות בעבודה, ע"י שהיא מעמידה אנשים נוספים בצדם. מי יערוב, שהחברים הנוספים יהיו פעילים? – עצם הבחירה תערוב, אם נברר תחילה, מה טיבו של החבר הנבחר, ומה יכולתו ונכונותו לעבוד. חברות כבוד הוא עניין אחר: חבר, שרואים בו שאין בכוחו להמשיך בעבודה כלל, יש מקום להציע – אם הוא רוצה בכך – לבחור בו לחבר כבוד.

הא' בן-חיים: העבודה באקדמיה היא לא בישיבות המליאה בלבד. עיקרה הועדות הרבות. יש חבר, שאין אנו רואים אותו הרבה במליאה, משום שקשה לו לטלטל את עצמו לירושלים, וע"י כך מקשה הוא על השגת המניין הדרוש לקיום המליאה; אבל חבר זה פעיל הוא בוועדות בעירו, ויש לברך על חברותו במוסד. ויש חברים – סופרים או חוקרים – שהציבור לא יבין את ההיגיון שבפרישתם מן המוסד. אלא שמסיבות שונות קשה להשיגם למניין החוקי, הנדרש לקיום ישיבות המליאה. ליישוב כל הקשיים האלה באה הצעת התיקון.

הא' שלי: ברישא של הסעיף המתוקן נאמר, שמספר חברי המוסד לא יעלה על 23. בא התיקון לבטל הגבלה זו, ולא על ידי קביעת מספר אחר גדול מזה – שאינו מקל את הקושי בדבר – אלא בנימושו של מספר זה עצמו, היינו שחבר שהגיע לגיל 75 אינו בא במניין זה, שהגביל בו החוק את המוסד לבחור לו חבר נוסף. אעפ"י שבדרך זו יעלה המספר על 23, שהרי לפי החוק חבר שהגיע לגיל הנ"ל מוסיף להיות נבחר לכל ימי חייו, והוא חבר לכל דבר, ללא כל חובה. ואין כל סמכות לשנות את מעמדו, וזלת לעניין זה בלבד – עיכוב בחירתו של חבר נוסף על 23.

מבחינת הנוסח הפורמאלי של התיקון אין כאן שום שינוי מעמד מחמת גיל. להפך, תיקון זה בא לחזק את התפיסה היסודית של חברות במוסד, שאין היא תלויה במילוי חובות. ואכן, יש שאישיותו של חבר חשובה למוסד מפעילותו בו.

בעד העברת הצעת התקנה לידי הממשלה הצביעו – 12

נגדה – 3

נמנע – 1

ההצעה נתקבלה.